

Yönetim, Ekonomi ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi

2020, 4(6): 419-427

DOI: [10.29226/TR1001.2020.234](https://doi.org/10.29226/TR1001.2020.234)

ISSN: 2587-0785 Dergi web sayfası: <https://www.yepad.org>

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Döviz Kuru ile Enflasyon Arasındaki İlişki: Türkiye Örneği

Dr. Öğr. Üyesi Felor Ebghaei, İstanbul Aydın Üniversitesi, Ekonomi ve Finans Bölümü, e-posta: felorebghaei@aydin.edu.tr

ORCID ID: [0000-0002-9861-2675](https://orcid.org/0000-0002-9861-2675)

Dr. Öğr. Üyesi. Özge Demirkale, İstanbul Aydın Üniversitesi, İşletme Bölümü, eposta: ozgedemirkale@aydin.edu.tr

ORCID ID: [0000-0002-4227-3934](https://orcid.org/0000-0002-4227-3934),

Öz

Bu çalışmada, Türkiye için 1980-2018 dönemine ait zaman serisi verileri kullanılarak enflasyon ile döviz kuru arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmanın amacı enflasyon ile döviz kuru arasındaki ilişkiyi araştırmaktır. Enflasyon ile döviz kuru arasındaki ilişkiyi incelemek için Granger Nedensellik yaklaşımı kullanılmıştır. Enflasyonu ölçmek için Tüketici Fiyatları Endeksi (TÜFE) verileri kullanılmıştır. Bulgulara göre, döviz kurundan enflasyona doğru tek yönlü bir nedensellik vardır. Dolayısıyla, Türkiye para biriminin değer kaybetmesinin Türkiye ekonomisi için zararlı olduğu anlamına gelmektedir.

Anahtar Kelimeler: Granger-Nedensellik, Enflasyon, Döviz Kuru

Makale Gönderme Tarihi: 27.09.2020

Makale Kabul Tarihi: 9.11.2020

Önerilen Atıf: Ebghaei, F., Demirkale, Ö. (2020). Döviz Kuru ile Enflasyon Arasındaki İlişki: Türkiye Örneği. *Yönetim, Ekonomi ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, 4(6), 419-427.

© 2020 Yönetim, Ekonomi ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi.

Journal of Management, Economic and Marketing Research

2020, 4(6): 419-427

DOI: [10.29226/TR1001.2020.234](https://doi.org/10.29226/TR1001.2020.234)

ISSN: 2587-0785 Journal Homepage: <https://www.yepad.org>

RESEARCH PAPER

The Relationship between Exchange Rate and Inflation: The Case of Turkey

Assist. Prof. Dr. Felor Ebghaei, Istanbul Aydin University, Department of Economics and Finance, e-mail: felorebghaei@aydin.edu.tr

ORCID ID: [0000-0002-9861-2675](https://orcid.org/0000-0002-9861-2675)

Assist. Prof. Dr. Özge Demirkale, Istanbul Aydin University, Department of Business Management, e-mail: ozgedemirkale@aydin.edu.tr

ORCID ID: [0000-0002-4227-3934](https://orcid.org/0000-0002-4227-3934),

Abstract

In this study, the relationship between exchange rate and inflation were examined by using time series data for Turkey in 1980-2018. The aim of the study is investigating the relationship between inflation and exchange rate. Granger Causality approach has been used to examine the relationship between inflation and exchange rate. Consumer Price Index (CPI) data were used to measure inflation. According to the findings, there is a one-way causality from exchange rate to inflation. Therefore, the devaluation of the Turkish currency will damage the Turkish economy.

Keywords: Granger-Causality, Inflation, Exchange Rate

Received: 27.09.2020

Accepted: 9.11.2020

Suggested Citation: Ebghaei, F., Demirkale, Ö. (2020). The Relationship between Exchange Rate and Inflation: The Case of Turkey, *Journal of Management, Economic and Marketing Research*, 4(6), 419-427.

© 2020 Journal of Management, Economic and Marketing Research

GİRİŞ

Enflasyon ve döviz kuru ilişkisi, iktisatçılar için her zaman önemli konulardan biri olmuştur. Döviz kuru ile enflasyon ilişkisi özellikle gelişmekte olan ekonomilerde hayati bir öneme sahiptir. Bu ekonomilerde döviz kuru dalgalanmaları, fiyatların genel seviyesini önemli ölçüde etkileyebilir. Dornbuch (1976)'ya göre, yabancı para ile milli para arasındaki değişim oranı olarak kabul edilen döviz kuru düştüğünde, yani yerel para birimi değerlendirildiğinde, fiyatların genel düzeye inmesi beklenir. Döviz kurlarındaki bir değişiklik, döviz kurlarının yanı sıra değiştirilecek ithal mal fiyatları gibi üretim maliyetlerini de etkileyecektir. Buna göre, döviz kuru ile enflasyon arasında çok yakın bir ilişki olduğunu söylemek mümkündür. Gelişmekte olan ülkelerde, döviz darboğazına düşmeden ulusal üretimde ve uluslararası rekabette istikrarın sağlanması için yurt içi enflasyonu dikkate alacak döviz kuru politikalarının uygulanması gerekmektedir. Dolayısıyla bu gerçekle ilgili olarak döviz kuru-enflasyon ilişkisinin araştırılmasına ihtiyaç vardır. Sürekli krizlerle karşı karşıya kalan bir ülke olarak Türkiye, yüksek ve kronik enflasyon yaşamaktadır.

Teorik olarak enflasyonun döviz kuru eğilimine paralel olması beklenildiğine göre, döviz kurundaki artışın enflasyonu artırması beklenmektedir. Bu nedenle, bu çalışmada enflasyonu ölçme araçlarından biri olan TÜFE ile döviz kuru arasındaki nedensellik ilişkisi incelenmiştir. Çalışmanın amacına ulaşmak için ilk olarak konu ile ilgili literatüre yer verilmiştir. Bir sonraki bölümde inceleme yöntemi ve kullanılan veri seti ile ilgili bilgiler verilmiştir. Bulgular bölümünden sonra çalışma sonuç bölümü ile tamamlanmıştır.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Döviz kuru ve enflasyon ile ilgili literatür, bu iki değişkenin (döviz kuru ve enflasyon) birbirini olumlu etkilediğini göstermiştir (yani iki değişkendeki değişiklikler aynı yöndedir). Literatürde, üç ana enflasyon türü hakimdir: talep - çekme enflasyonu, maliyet artırma enflasyonu ve yapısal enflasyon.

Talep-çekme enflasyonu, toplam talep toplam arzdan çok daha hızlı arttığında ortaya çıkar. Toplam talepteki artış, parasal faktörlerden (yani para arzındaki artış) ve gerçek faktörlerden (gerçek çıktı talebindeki artış) kaynaklanabilir. Yani para arzının üretimden fazla artması, talep-çekme enflasyonuna neden olan en önemli faktörlerden biridir. Ek olarak, enflasyona neden olan gerçek faktörler vergileri ve devlet (kamu) harcamalarını içerir (Vaish, 2011: 499).

Maliyet enflasyonu genellikle tekelci ve oligopolistik piyasa ortamında işçi sendikaları ve firmalar gibi tekeli toplum gruplarından kaynaklanır. Güçlü işçi sendikaları ücretleri yükseltmeye zorlayarak fiyatlarda artışa neden olur. Fiyat seviyesindeki bu tür artışa ücret artış enflasyonu denir. Ayrıca, tekel gücünden yararlanan firmaların da fiyatları yükseltmek için tekel güçlerini kullandıkları ve bunun da genel fiyat seviyesinde bir artışa neden olduğu görülmüştür. Bu tür enflasyona kar iten enflasyon denir. Maliyet enflasyonu örneğin, mahsul kıtlığı nedeniyle gıda fiyatlarının artması ve bazı temel endüstriyel girdilerin fiyatlarındaki artışa atfedilir. Yani, fiyatlardaki bu artış, iç ekonomideki arz darboğazlarından veya ticarete konu olan malların hareketinde darboğazlara neden olan ve arz kıtlığına neden olan uluslararası olaylardan (genellikle savaşlar) kaynaklanmaktadır (Dwivedi, 2009: 548). Yapısalcı görüşe göre, az gelişmiş ülkelerdeki enflasyon, iddialı kalkınma programlarının kaçınılmaz bir sonucudur ve esas olarak bu tür ekonomilerdeki yapısal dengesizliklerden kaynaklanmaktadır. Az gelişmiş ülkelerde yapısal dengesizlikler aşağıdaki gibi özetlenebilir (Dwivedi, 2009: 551);

- ✓ Gıda kıtlığı: gıda talebi ve arzı arasındaki dengesizlik
- ✓ Girdi dengesizliği: sermaye ve fazla emek sıkıntısı, yakıt ve yağ kıtlığı
- ✓ Döviz darboğazları: ihracat ve ithalat arasındaki dengesizlik ve ödeme dengesi açıkları
- ✓ Altyapısal darboğazlar: yetersiz elektrik temini, ulaşım ve iletişim ve telekomünikasyon
- ✓ Sosyal ve politik kısıtlamalar

Yerli paranın değer kaybetmesinin enflasyon üzerindeki etkisine de literatürde yer verilmiştir. Özellikle kriz dönemlerinde yerel paranın değer kaybetmesi enflasyonun bir nedenidir (Livingstone, 1987: 67). Belirli bir ülkenin para biriminin diğer para birimlerine göre düşük bir döviz kuru ithalatı daha pahalı

hale getirir ve ihracatı daha ucuz hale getirir ve bu durum da ülkedeki enflasyonist baskıya katkıda bulunabilir (Colander, 1998: 105).

Dornbusch ve Fisher (1994), Greenaway ve Shaw (1991) ve Mishkin (2001)'e göre, enflasyonun döviz kuru üzerindeki etkisi Satın Alma Gücü Paritesi teorisi ile açıklanabilir. Satın Alma Gücü Paritesine göre, paranın uzun vadede tarafsızlığı, döviz kurlarının yurtiçi ve yurtdışındaki fiyat seviyesindeki değişikliklerin ticaret koşulları üzerindeki etkilerini dengelemedeki potansiyel rolünü göstermektedir. Döviz kurunun belirleyicilerine ilişkin önemli bir görüş, döviz kurlarının, iki ülke arasındaki ticaret hadlerini sabit tutacak şekilde, iki ülke arasındaki fiyat seviyesi davranışlarındaki farklılıkların bir sonucu olarak hareket ettiği teorisi. Yani, Satın Alma Gücü Paritesi teorisi, döviz kurlarındaki hareketlerin öncelikle farklı ülkeler arasındaki farklı enflasyon oranlarını yansıttığını savunur. Teori, ticaret şartları $\frac{dkF_Y}{F}$ verildiğinde, yabancı fiyat seviyesi (F_Y) ve/veya yurt içi fiyat seviyesi (F) değiştiğinde, döviz kuru (dk) $\frac{dkF_Y}{F}$ 'yi sabit tutacak şekilde değişir. Greenaway ve Shaw (1991), beklentileri Satın Alma Gücü Paritesi kavramı açısından açıklamıştır. Buna göre, Satın Alma Gücü Paritesi doktrini dalgalı döviz kurlarının olduğu bir dünyada döviz kuru hareketlerinin farklı para birimlerinin satın alma gücünü eşitlemeye hizmet ettiğini ileri sürer. Cari döviz kuru, yerel para biriminin sayısı olarak tanımlanırsa;

$$DK = \frac{Y_P}{Y_{BP}}$$

DK: Döviz Kuru

Y_P: Yerli Para Birimi

Y_{BP}: Yabancı Para Birimi

Eğer $\Delta DK > 0$ ise, döviz kuru değer kaybediyor

Eğer $\Delta DK < 0$ ise, döviz kuru değerleniyor

$$DK = E_Y - E_D$$

Yani, cari orandaki değişimler, diğer her şeyi sabit tutarak, dünya enflasyon oranına (E_D) göre yurt içi enflasyon oranı (E_Y) tarafından belirlenir.

Ampirik literatür incelemesi yapıldığında döviz kuru ile enflasyon arasındaki ilişkiyi açıklamaya yönelik çalışmalardan örnekler aşağıdaki gibi verilmiştir:

Rowland (2004), Kolombiya ekonomisinde döviz kuru ile enflasyon arasındaki nedensellik ilişkisini 1983-2002 yılları için araştırmıştır. Bulgulara göre, nominal döviz kuru ile enflasyon arasında nedensellik olduğu ortaya çıkmıştır. Özçiçek (2007), Türkiye'de ekonomik krizler ve döviz kuru ile enflasyon ilişkisini 1982-2002 dönemine ait verileri kullanarak incelemiştir. Çalışma sonucuna göre, 1994 ve 2001 kriz döneminde döviz kurundan enflasyon oranlarına geçişkenlik katsayısı yüksek, ancak kriz harici dönemlerde geçişkenlik katsayısı düşmektedir. Omotor, (2008) döviz kuru reformları ve bunun enflasyonist sonuçları üzerine yaptığı çalışmada, 1970-2003 dönemini kapsayan yıllık zaman serisi verilerini kullanarak, Nijerya'daki enflasyonun belirlenmesinde döviz kuru politikası reformlarının önemli olduğunu bulmuştur. Khodeir (2012) 1990-2008 verileri kullanarak Mısır'da döviz kuru ile enflasyon arasındaki ilişki üzerine bir çalışma yürütmüştür. Çalışmanın sonuçları, Mısır'da nominal döviz kuru ile enflasyon arasında nedensellik olduğunu ortaya koydu. Bu, nominal döviz kuru amortismanının enflasyonu artırdığı ve yeni enflasyon seviyesinin döviz kurunda daha fazla değer kaybına neden olduğu anlamına gelir. Güneş (2013) Türkiye için enflasyon oranı ile döviz kuru arasındaki ilişkiyi 2008:1-2012:11 döneminde incelemiştir. Elde edilen sonuçlara göre, döviz kurunun yükselişi ile birlikte enflasyon da artmaktadır. Madesha vd. (2013) Zimbabve'de döviz kuru ve enflasyon arasındaki ilişkiyi 1980-2007 dönemine ait verileri kullanarak ampirik bir test gerçekleştirmiştir. Bu çalışma çift yönlü nedenselliğin varlığını ortaya koydu. Mandizha (2014) Zimbabve'de enflasyon ve döviz kuru amortismanı arasındaki bağlantı üzerine bir araştırma yapmıştır. Sonuçlar, nedenselliğin döviz kurundaki değer kaybından enflasyona doğru ilerlediğini gösterdi. Lado

(2015) Güney Sudan'da 2011-2014 dönemine ait verileri kullanılarak döviz kuru ile enflasyon arasındaki ilişkiyi kurmayı amaçlamıştır. Çalışma, geri bildirim olmaksızın döviz kurundan enflasyona tek yönlü bir nedensellik olduğunu ortaya koymuştur. Bu, Güney Sudan para biriminin değer kaybetmesinin Güney Sudan ekonomisi için zararlı olduğu anlamına geliyor. Okur (2017), Türkiye'de 2008:1-2016:4 dönemin verilerini kullanarak döviz kuru ile enflasyon ve faiz oranları arasında nedensellik ilişkisini incelemiştir. Bulgular döviz kuru kanalının enflasyon üzerinde etkili olduğunu göstermiştir.

YÖNTEM

Türkiye'de uygulanan döviz kuru sistemi dönemden döneme değişmektedir. 1980 öncesi dönemde sabit döviz kuru sistemi uygulanıyordu. 1980 sonrası dönemde Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'nın aldığı karara göre döviz kuru sistemi birbirinden farklılaşmıştır. 1981-1989 dönemi ile 1989 sonrası dönem birbirinden farklıdır. 1980-1989 döneminde sabit döviz kuru sistemi uygulanıyordu. 1989-1999 döneminde serbest değişim sistemi uygulandı. 2000-2001 döneminde günlük artışların belirlendiği sabit kur sistemi uygulanmıştır. 2001 yılının ikinci yarısından itibaren Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası müdahaleleri ile sınırlandırılan serbest döviz sistemi uygulanmaya başlanmıştır (Ebghaei, 2020: 280-281). Bu çalışmada sabit ve serbest değişim sistemlerinin uygulandığı dönem (1981'den itibaren) dikkate alınmıştır. İncelenen dönem 1981-2018 arasındadır ve kullanılan yıllık veriler Türkiye İstatistik Kurumu ve Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'ndan elde edilmiştir. ¹

Bu çalışmada kullanılan model, Lado (2015) çalışması dikkate alınarak aşağıdaki şekilde formüle edilmiştir. Model denklem (1) ve (2) ile tanımlanmaktadır:

$$DK_t = \beta_1 T\ddot{U}FE_t + \beta_2 DK_t + \varepsilon_t \quad (1)$$

$$T\ddot{U}FE_t = \beta_3 T\ddot{U}FE_t + \beta_4 DK_t + \varepsilon_t \quad (2)$$

DK: Döviz Kuru

TÜFE: Tüketici Fiyat Endeksi

t: Zaman

ε: Hata Terimi

İki değişken üzerinde Granger Nedensellik testi gerçekleştirirken, aşağıdaki dört olası sonuçtan biri bekleniyordur (Cameron 2005: 385):

- ✓ Döviz Kuru TÜFE'ye TÜFE ise Döviz Kuru'na neden olur.
- ✓ Döviz Kuru TÜFE'ye neden olur ancak TÜFE Döviz Kuru'na neden olmaz.
- ✓ Döviz Kuru TÜFE'ye neden olmaz ancak TÜFE Döviz Kuru'na neden olur.
- ✓ Döviz Kuru TÜFE'ye neden olmaz ve TÜFE de Döviz Kuru'na neden olmaz.

BULGULAR

Birim Kök Testi

Granger nedensellik testinin yapılabilmesi için değişkenlerin durağan olması gerekir. Başka bir ifade ile sahte sonuca uğramamak için zaman serilerinin durağan olup olmadığının incelenmesi gerekir. Bu nedenle modelde kullanılan zaman serileri Augmented Dicky-Fuller (ADF) testi ile test edilmiş ve eşbütünleşme derecesi belirlenmiştir. ADF testinde H_0 hipotezinin reddi (bir birim kökün varlığı) değişkenin durağan olduğu anlamına gelir. H_0 hipotezini reddetmek için, ADF istatistik değeri kritik değerden büyük olmalıdır (mutlak değer biçiminde).

Çalışmada kullanılan değişkenler (döviz kuru ve TÜFE) için ADF istatistik değeri kritik değerden küçük olduğu için H_0 hipotezi (birim kökün varlığı) reddedilmektedir ve değişkenlerin düzey değerlerinde durağan olmadığı ortaya çıkmaktadır. Sonuçlar Tablo 1'de gösterilmektedir. Tablo 1'e göre, Döviz Kuru (DK) ve TÜFE değişkenlerinin (hem trendsiz-sabitsiz hem de sabitli-trendli) ADF

¹ Bu çalışmada kullanılan veriler 2019 yılında toplanmıştır.

istatistik değerleri kritik değerlerden küçüktür (mutlak değer şeklinde). Dolayısıyla, H_0 hipotezi (birim kökün varlığı) kabul ediliyor.

Tablo 1. ADF Birim Kök Testi Sonuçları (Düzye Değerler)

Model	Trendsiz - Sabitsiz		Sabitli - Trendli	
Değişken	ADF İstatistik	Kritik Değer	ADF İstatistik	Kritik Değer
DK	-0.77	-2.97	-2.93	-3.58
TÜFE	-0.80	-2.97	-2.75	-3.58

Tüm değişkenlerin birinci dereceden farkı alınarak tekrar ADF testi yapılmıştır. ADF istatistik değeri kritik değerden (mutlak değer) büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilmiş ve H_1 hipotezi kabul edilmiştir. Bu sonuçlar Tablo 2'de gösterilmektedir. Tablo 2'ye göre, Döviz Kuru (DK) ve TÜFE değişkenlerinin (hem trendsiz-sabitsiz hem de sabitli-trendli) birinci dereceden farkı alındıktan sonra ADF istatistik değerlerinin kritik değerlerden büyük olduğu ortaya çıkmaktadır (mutlak değer şeklinde). Dolayısıyla, H_0 hipotezi (birim kökün varlığı) reddediliyor ve H_1 hipotezi (birim kökün olmadığı) kabul ediliyor. Bu nedenle, değişkenler düzey değerlerinde sabitlenmez ve ilk farklarına göre sabitlenir.

Tablo 2. ADF Birim Kök Testi Sonuçları (Birinci Derece Farklılıklar)

Model	Trendsiz - Sabitsiz		Sabitli - Trendli	
Değişken	ADF İstatistik	Kritik Değer	ADF İstatistik	Kritik Değer
DK	-4.43	-2.97	-4.74	-3.58
TÜFE	-3.45	-2.97	-4.46	-3.58

Granger Nedensellik Testi

Döviz kuru ve enflasyon arasındaki Granger Nedensellik sonuçları Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3: Döviz Kuru Ve TÜFE Arasındaki Granger Nedensellik Testi

Nedensellik Yönü	Gecikme Sayısı	F-İstatistik	P-Değeri
DK, TÜFE'ye neden olmaz	2	4.1232	0.0560
TÜFE, DK'ya neden olmaz	2	0.0720	0.7032
DK, TÜFE 'ye neden olmaz	4	1.4534	0.0450
TÜFE, DK'ya neden olmaz	4	0.7123	0.4001
DK, TÜFE 'ye neden olmaz	6	2.3640	0.0181
TÜFE, DK'ya neden olmaz	6	0.2432	0.6212
DK, TÜFE 'ye neden olmaz	8	2.3487	0.0180
TÜFE, DK'ya neden olmaz	8	0.1128	0.7430
DK, TÜFE'ye neden olmaz	9	1.4590	0.0459
TÜFE, DK'ya neden olmaz	9	0.1965	0.7032

Tablo 3'e göre, Granger nedenselliğinin sonuçları, nedenselliğin yalnızca tek yönlü olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, üçüncü gecikmeden itibaren, bu çalışma, iki değişken arasında herhangi bir geri bildirim nedenselliği göstermemiştir. Bu, Türkiye'de TÜFE'ye neden olan döviz kuru olduğu anlamına gelir. Bu, birinci gecikmeden dokuzuncu gecikmeye kadar olan tüm gecikmeler için geçerlidir. Sadece onuncu gecikmede iki değişken birbirinden bağımsız hale gelmektedir. Dokuz aylık dönem boyunca TÜFE, döviz kuruna neden olmaz. Döviz kurunun geçmiş değerlerinin, enflasyon oranının geçmiş değerlerinde bulunanların ötesinde, enflasyon oranındaki değişiklikleri tahmin etmek için yararlı bilgiler içerdiği anlamına gelir. TÜFE, Türkiye'deki döviz kurunu etkileyemiyor çünkü para otoriteleri, genel fiyat seviyesindeki artışın neden olduğu halkın satın alma gücündeki düşüşe cevap vermiyor. Bu durumda ithalat fiyatları döviz kurundan yurt içi fiyatlara aktarım mekanizması olarak hareket etmektedir. Türkiye'deki ithalat fiyatları, genel olarak ülkenin tüketimi için daha büyük ölçüde yabancı mallara bağımlı olduğundan, yurt içi genel fiyat seviyesini büyük ölçüde etkiliyor. Diğer ülkelerde, ithalat fiyatlarının yerel fiyat düzeyine etkisi, ülkenin yerel para birimindeki değer kaybının neden olduğu ikame etkisiyle azaltılabilir; Türkiye'de yeterli tüketim malı üretmediğinden bu mümkün değildir.

Fiyat seviyesindeki bir artış, arz ve talebin fiyat esneklikleriyle belirlenir. Bir emtia talebinin fiyat esnekliği olduğu bir durumda, fiyattaki bir artışın bir emtia talebinde büyük bir düşüşe neden olması muhtemeldir ve bu, satıcının emtia fiyatında aşağı doğru bir değişiklik başlatmasına neden olabilir. Türkiye'de ithal mallara olan talep, yurtiçinde alternatiflerin bulunmaması nedeniyle fiyat esnekliği değildir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmada, 1981-2019 dönemine ait veriler kullanılarak, Türkiye'de döviz kuru ile enflasyon arasındaki ilişki incelenmiştir. Bulgulara göre, Türkiye'de döviz kurundan enflasyona giden tek yönlü bir bağ olduğu görülmektedir. Bu sonuç, döviz kurunun enflasyon değişiklikleri hakkında bilgiye sahip olduğu, ancak bunun tersi olmadığı anlamına gelmektedir. Döviz kuru, ülkedeki enflasyon değişikliklerinin nedeni olarak görülse de, döviz kurunun yönetim veya güvensizlik durumunun neden olduğu ekonomik ve finansal krizlerin bir belirtisi olduğunu söylemek gerekir.

Diğer taraftan, son yıllarda dolara olan yüksek talep bu para biriminin kıtlığı anlamına gelir ve bu nedenle yerel para biriminin değeri ve dolayısıyla devalüasyonu üzerinde daha fazla baskı uygular.

Enflasyonun döviz kuruna Granger'e neden olmaması kesin olarak bunun doğru olduğu sonucuna varılamaz, ancak döviz kurunu dolaylı olarak etkiliyor olabilir.

Ekonomik olarak, değer kaybının neden olduğu fiyat seviyesindeki bir artış, para otoritelerinin genel fiyat seviyesindeki artışın neden olduğu satın alma gücündeki boşluğu doldurmak için para arzını artıracığı anlamına gelir. Bu, yerel paranın daha fazla değer kaybetmesine neden olacaktır. Yani para arzındaki değişimlerle ilgili beklentiler döviz kurunun belirlenmesinde önemli rol oynamaktadır ve bu nedenle para arzı arttığında döviz kuru aşımı yaşanmaktadır. Ancak, Türkiye'de para otoriteleri, artan fiyat seviyesinin yarattığı boşluğu doldurmak için ülkedeki para arzını veya ücretleri artırıyor. Bir ülkenin yükselen fiyat seviyelerinden zarar görmemesi için, ülkenin para biriminin daha fazla değer kaybindan nasıl kurtarılabilceğine dair net bir ekonomi politikası veya politikaları olmalıdır. Devlet sabit döviz kuru sistemini kullanıyor olsa da, pratikte ekonomi karaborsa döviz kurlarından oldukça etkilenmektedir ve resmi sabit döviz kuru hiçbir yerde ekonominin işleyişini ve dolayısıyla yerel para biriminin değerini etkileyemez ve ne olursa olsun sürekli olarak değer kaybeder.

Bu çalışmanın analiz sonuçları, enflasyonun Türkiye ekonomisinde parasal bir fenomen olduğunu vurgulamaktadır. Bu nedenle merkez bankası, enflasyonun ana nedeni likidite artışları olduğundan, para arzını ekonomik bunalım yaratmayacak derecede kontrol etmelidir. Enflasyon, döviz kurlarından ve enflasyonist beklentilerden etkilendiğinden, Merkez Bankası'nın döviz politikası uygulamasında şeffaf olması, böylece enflasyonun enflasyon beklentilerinden kaynaklanmaması ve daha yönetimli bir döviz kuru politikası ile döviz kurunun aşırı dalgalanmalardan korunması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Cameron, S. (2005). *Econometrics*. İngiltere: McGraw-Hill Education.
- Colander, D.C. (1998). *Macroeconomics*. ABD: The McGraw-Hill Companies.
- Dwivedi, D N. (2009). *Managerial Economics*. Hindistan: Vikas Publishing House.
- Dornbusch, R. (1976). Expectations and Exchange Rate Dynamics. *The Journal of Political Economy*, 84(6): 1161-1176.
- Dornbusch, R. and Fischer, S. (1994). *Macroeconomics*. ABD: McGraw-Hill INC.
- Ebghaei, F. (2020). Effects of Real Exchange Rate on Economic Growth: Evidence From Turkey. *Journal of Management, Economic and Marketing Research*, 4(4): 278-286.
- Lado, E. (2015). Test of Relationship between Exchange Rate and Inflation in South Sudan: Granger-Causality Approach. *Economics*, 4(2): 34-40.
- Güneş, Ş. (2013). Türkiye’de Kur Rejimi Uygulaması ve Enflasyon İlişkisi Üzerine Bir Analiz. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(2): 65-77.
- Greenaway, D. ve Shaw, G.K. (1991). *Macroeconomics: Theory and Policy in the UK*. İngiltere: Basil Blackwell Ltd.
- Khodier, A. N. (2012). Towards Inflation Targeting in Egypt: The Relationship between Exchange Rate and Inflation. *South African Journal of Economic and Management Sciences*, 15(3): 325-332.
- Livingstone, I. (1987). *Economics for West Africa*. Britanya: Heinemann Educational Books.
- Madesha, W., Chidoko, C. and Zivanomoyo, J. (2013). Empirical Test of the Relationship Between Exchange Rate and Inflation in Zimbabwe. *Journal of Economics and Sustainable Development*, 4(1): 52-58.
- Mandizha, B. (2014). Inflation and Exchange Rate Depreciation: A Granger causality Test at the Naissance of Zimbabwe Infamous Hyperinflation (2001-2005). *Economics and Finance Review*, 3 (9): 22-42.
- Mishkin, F. S. (2001). *The Economics of Money, Banking, and Financial markets*. ABD: Library of Congress Cataloguing-in-Publication Data.
- Okur, A. (2017). Türkiye Ekonomisinde Faiz Oranı ve Döviz Kurunun Enflasyon Hedefi Üzerine Etkisi. *Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(13): 146-164.
- Omotor, D.G. (2008). Exchange Rate Reform and its Inflationary Consequences: The Case of Nigeria. *Ekonomski Pregled*, 59(11): 688- 716.
- Özçiçek, Ö. (2007). Türkiye’de Ekonomik Krizler ve Döviz Kuru Enflasyon İlişkisi, *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1): 71-80.
- Rowland, P. (2004). Exchange Rate Pass-Through to Domestic Prices: The Case of Colombia, *Revista Ensayos Sobre Política Económica*, 22(47): 106-125.
- Vaish, M.C. (2011). *Macroeconomic Theory*. Hindistan: Vikas Publishing House PVT LTD.